1. **คุณเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวกระแสหลักและการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างไร?**

   การท่องเที่ยวกระแสหลักคือมีรถอยากจะเดินทางไปไหนก็ไปได้ในจุดต่างๆที่มีชื่อเสียง ไปแล้วต้องไปถ่ายรูป เช่นดอยช้างมูบ จุดชมวิว13 หมูป่า ร้านกาแฟต่างๆ ไปเที่ยวได้ด้วยตัวเองได้และส่วนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเราจะได้สัมผัสกับวิธีชีวิตของเขาโดยมีคนในชุมชนมาคอยดูแล อำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการดูแลแบบญาติพี่น้องอุบอุ่นมากกว่าการที่เราเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง

2. **อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้คุณคิดว่าเป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวโดยชุมชน?**

   มีสมาชิกในชุมชนมีความเหนียวแน่นกลมเกลียวกันพร้อมที่จะผลักดันชุมชนให้มีความเจริญ ทุกคนในหมู่บ้านมีศักยภาพ มีคุณภาพที่ดีมากขึ้น การที่ได้เห็นลูกหลานตัวเองกลับมาอยู่บ้านมีอาชีพโดยที่ไม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าอีกทั้งยังมีผู้คนแปลกหน้ามาเที่ยว มาสัมผัสบรรยากาศบ้านเรา ทำให้ไม่เหงา

3. **อะไรเป็นสิ่งที่ทำคุณคิดว่าเป็นจุดอ่อนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน?**

   การที่เรามีนักท่องเที่ยวเข้ามาก็อยากจะต้อนรับและดูแลให้ดีที่สุดจนลืมไปว่าวิถีชีวิตของเราเป็นยังไง คิดเผื่อว่าเขาจะลำบากสิ่งที่ทำมันน้อยเกินไปหาสิ่งต่างๆมาเพิ่มจนกลายเป็นการยัดเยียดให้นักท่องเที่ยวหรือเปล่ามันคือจุดอ่อน บางครั้งอาจไม่ได้ถามนักท่องเที่ยวที่มามันเป็นความรู้สึกแบบญาติกันแล้วทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าที่จะพูดว่าเราควรปรับปรุงไหมสิ่งที่ทำมันดีหรือเปล่าอีกหนึ่งจุดอ่อนคือ การตัดสินใจ เพราะการทำงานโดยชุมชนไม่ใช่แค่เราที่จะสามารถตัดสินได้ เพราะคนในชุมชนบางกลุ่มอาจไม่เห็นด้วยไม่เขาไม่ได้เข้าใจว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ประโยชน์อะไร ถ้าคุณไม่ทำคุณก็ไม่ได้ ถ้าคุณมาทำคุณก็ได้ แต่เขาก็มองว่ามันวุ่นวายเกิดการถกเถียงกันในชุมชน บางคนก็ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้ใช้สถานที่บางจุด มันทำให้เราเสียโอกาสรับนักท่องเที่ยว

4. **อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้คุณคิดว่าเป็นโอกาสของการท่องเที่ยวโดยชุมชน?**

การที่เราได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวบางครั้งเราอยู่แต่ในบ้านทำงาน อยู่ร้านายของเราก็ใช้ชีวิตปกติเรื่อยๆ เมื่อเราได้มาทำการท่องเที่ยวเราก็เปิดโลกข้างนอกว่าการท่อเที่ยวเรามีอะไรบ้าง เป็นเหมือนการสร้างรายได้ให้กับเรา สร้างอาชีพให้กับเรา สร้างให้ชีวิตของคนในชุมชน อีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิถีชีวิตของกันและกัน เช่น การใช้ภาชนะใสอาหารที่มีความแตกต่างกัน ฉันใช้ไม้ไผ่คุณปิ่นโตทำให้ได้รับรู้เรื่องราวของอีกฝั่งหนึ่ง เขามีความเป็นอยู่อย่างไร ภูมิประเทศของแต่ละที่ก็ต่างกัน เขามีน้ำตก แต่เรามีดอย ทำให้เห็นว่าประเทศของเรามีอะไรที่น่าสนใจอีกเยอะ ถ้าเราบริหารจัดการอย่างถูกต้อง เรารักษาอย่างไรเพื่อให้ลูกหลานเราสืบทอดต่อไป มันเหมือนกับการปูเส้นทางให้กับลูกหลานเรา ว่าถ้าคุณทำแบบนี้คุณก็จะเกิดรายได้

5. **อะไรเป็นสิ่งที่คุณคิดว่าเป็นอุปสรรคของการท่องเที่ยวโดยชุมชน?**

สำหรับทางภาคเหนือคือควัน สภาพอากาศที่ไม่ค่อยดี ในช่วงนี้มีการเผาเยอะทำให้หายใจไม่สะดวก นักท่องเที่ยวก็ไม่ค่อยมา และยากต่อการควบคุมมากๆ เพราะชาวบ้านเขามีความเชื่อแบบนี้มานานแล้ว จากที่เห็นพื้นที่เขียวขจีท้องฟ้าสดใสกลายเป็นท้องฟ้าสีส้ม การที่ชาวบ้านมีความเชื่อแบบเก่าๆ เราไม่สามารถไปเลี่ยนในความเชื่อของเขาได้ ความคิดของคนในชุมชนทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งการไม่ได้รับการอนุมัติจากผู้ใหญ่ที่เขาไม่เห็นด้วยทำให้เราไม่สามารถไปต่อได้ การทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนเลยเกิดจากกลุ่มเล็กๆที่ทำด้วยใจจริงๆ เพื่อที่จะทำให้ชุมชนมีพัฒนาที่ดีขึ้นรวมถึงชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชน บางคนมองว่าพอมีคนเข้ามาจะทำให้วิถีชีวิตของเราจะเปลี่ยนไปหรือเปล่ามันเปลี่ยนไปแต่มันเปลี่ยนไปแต่ก็ไม่มากและเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

6. **ความช่วยเหลือหรือการอบรมแบบไหนที่คุณคิดว่าช่วยสนับสนุนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นของการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้?**

การเล่าเรื่อง เพราะถ้ามัคคุเทศก์ในชุมชนเล่าเรื่องไม่สนุกไม่รู้เรื่องก็จะทำให้คนที่มาท่องเที่ยวไม่ได้ไม่ได้อะไรกลับไปจริงๆ ได้มาแค่สัมผัสบรรยากาศ สัมผัสวิถีชีวิต ทำให้ไม่รู้เรื่องราวว่าเกิดขึ้นมายังเป็นยังไงบ้าง ขั้นตอนการเรียงลำดับในการเล่าเรื่องว่าควรจะเราในส่วนไหนก่อน ประวัติก่อนไหม หรือ จะพูดสถานที่ท่องเทียว อยากให้มัคคุเทศก์ได้มาเรียนรู้ และมีแนวทางแบบไหนบ้างที่มัคคุเทศก์จะทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในการมาท่องเที่ยวในแต่ละทริป